

სადღესო ჭირვარამი

ქალთა უფლებების დაცვის შესახებ

„ქალთა მოძრაობამ“, – რომლის ინიციატივა რუსეთში ეკუთვნის ასე უდროოდ დაღუპულ და ასე ცუდად დაფასებულ მ. ლ. მიხაილოვს, რუსეთის საზოგადოება არაჩვეულებრივად სასიამოვნო სახით წარუდგინა ევროპას. მაშინ, როცა საფრანგეთში, ინგლისში ან გერმანიაში, მიუხედავად ჩვენი საუკუნის უკეთილშობილესი მოაზროვნეების მეცადინეობისა, აზრი ქალის შრომაში გათანასწოებისა და თანასწორუფლებიანობისა, ქალებსაც კი უაზრო ქიმერად ეჩვენებათ, რუსმა ქალებმა მტკიცედ მოიკიდეს ფეხი საზღვარგარეთის უნივერსიტეტებში და პირველ რიგში დგანან იმ ქალთა შორის, ვინც უმაღლესი განათლება მიიღო. მათმა ბრწყინვალე წარმატებებმა, რასაც მიაღწიეს ბეჯითი შრომით, მიუხედავად დაცინვისა, უწმარსო სიტყვებისა, უკან დევნისა და ცილისწამებისა, ევროპაში მათ შეუქმნა სრულიად დამსახურებული რეპუტაცია, რომლის სხივებს, რა თქმა უნდა, არ შეეძლო გავლენა არ მოეხდინა მთელი რუსეთის საზოგადოებაზე. ეს შეიძლება ჩაითვალოს ერთ-ერთ ყველაზე უკეთეს და მტკიცე გამარჯვებად, რამაც ევროპის საზოგადოება აიძულა მომავალში პატივისცემით მოეპყრას რუს ხალხს...

მაგრამ ქვეყანაზე ჯერ არ ყოფილა და, ალბათ, არც არასოდეს იქნება ისეთი ახალი საზოგადოებრივი მოძრაობა, რომელსაც არ ახასიათებდეს უკიდურესობები, არ გაეტაცოს გარეგნულ მხარეს, არ გადაემლაშებოდეს და არ ჩავარდნილიყოს „სასაცილო“ მდგომარეობაში. თავისთავად იგულისხმება, რომ ქალთა მოძრაობასაც რუსეთში თავი დაეღწია მისგან. იყო მასში სასაცილო, ჰქონდა ნაკლი, იყო შემთხვევები ფირმის არსად მიღებისა, იყო კერპთაყვანისმცემლობა შეკრეპილი თმებისა და ლურჯი სათვლეებისადმი, მაგრამ საქმის კარგი მხარეების დაუნახველობა ამ წვრილმანებისა და რუსი ქალის პირველი ნაბიჯების უხერხულობის გამო, საპატიებელი მხოლოდ ახლომხედველ და ქარაფშუტა ადამიანებისათვის. დრომ, რომელიც ასწორებს ხორკლებს და მარადიულობას და უკვდავებას მხოლოდ იმას ანიჭებს, რაც მართლა სასარგებლოა, საჭირო და მიზანშეწონილია, რაც შეეფერება კაცობრიობის ბუნებრივ ზრდას და მოთხოვნილებას, განაჩენი გამოუტანა „ქალთა მოძრაობის“ ფორმასაც და არსსაც. არსი დარჩა და იმის და მიხედვით თუ როგორ ხდება იმ ხელოვნური დაბრკოლებების აღმოფხვრა, რომლებიც შექმნა მასების უმეცრებამ და „კონსერვატორების“ დახავსებულობამ, ეს მოძრაობა სულ უფრო და უფრო სერიოზულ სახეს ღებულობს, რაც გამოიხატება ქალების მისწრაფებაში სოლიდური წოდებისა და დამოუკიდებელი შრომისაკენ. ხოლო იმ დროის გარეგნული მხარე, როცა ამ მოძრაობას ჯოგური, მაიმუნური ხასიათი ჰქონდა, თანდათან ქრება და ეგუება ყოველი იმ ქალის ინდივიდუალობას, რომელიც განათლებისაკენ ისწრაფის. ჩვენ ვეღარ

ვხედავთ ჟორჟ ზანდის მსგავსად მამაკაცის შარვალში გამოწყობილ ქალებს, რომელთაც დამოუკიდებლობის უდაო ნიშნად ქუჩაში თავდაყირა სიარული მიაჩნიათ... სამაგიეროდ ჩვენ უფრო ხშირად ვხვდებით ქალებს, რომლებიც არაფრით არ გამოირჩევიან თანამედროვე ქალის ტიპისაგან, მაგრამ რომლებიც გულმოდგინედ შრომობენ მეცნიერებისათვის და თვითგანვითარებისათვის...

შარშანდელი ომის დროს მთელმა რუსეთმა საქმეში დაინახა ეს ქალები, რომლებზედაც ადრე ავტორიტეტული ადამიანები ხმამაღლა ყვიროდნენ, რომ ისინი ევროპაში გარყვნილებისათვის უფრო მოხერხებული საშუალებების გამო დაეთრევიანო (თითქოს სახლში ვინმესთვის ძნელია გარყვნილი ცხოვრებით ცხოვრება). დაინახა ეს ქალები რუსმა ჯარისკაცმაც, რომელიც ჯერ კი არ დაავადებულა ბატ. კატკოვის ტყუილით და ბატ. სუვორინის ჭორებით. ჯარისკაცმა დაინახა, თუ რა შრომისუნარიანობა და რა უსაზღვრო თავგანწირვა გამოავლინეს ამ ქალებმა და ათი ათასობით დაჭრილმა და ავადმყოფმა რუსმა ჯარისკაცმა საყოველთაო და ერთხმად მიღებული განაჩენი გამოიტანს, რითაც ეს ქალები თითქმის წმინდანებად მონათლეს. ბატ. კატკოვებისა და სუროვინების სამარცხვინოდ, რომლებიც მრავალი წლის მანძილზე დასცინოდნენ ამ ქალებს, ახლა ეს განაჩენი ამ ცილისმწამებლების გაზეთებმაც გადაბეჭდეს. მაგრამ ეს კიდევ არაფერია იმ დიდებასთან შედარებით, რასაც მათ შესახებ მთელ რუსეთს მოსდებენ ომში დაჭრილები და დაავადებულები, როცა თავიანთ სახლებს დაუბრუნდებიან. ჩვენ არ ვიცით რას მოჰყვებიან ათი წლის მანძილზე რუსული ქოხების ჭერქვეს ეს „ჭირვარამს გამოვლილი ადამიანები“ სხვა ადამიანებზე, რომლებიც ომში ნახეს. მაგრამ ისინი რომ ბევრჯერ გაიმეორებენ – რუსი ექიმი ქალი დაჭრილებისა და ავადმყოფების ყველაზე უკეთესი მფარველი ანგელოზი იყო, ეს არც ჩვენთვის და არც ბატ. კატკოვების და K-სათვის არავითარ ეჭვს არ იწვევს...

ამ გმირი ქალებიდან ბევრი დაიღუპა და სიცოცხლე შესწირა სამშობლოს... მაგრამ მათ დაამტკიცეს, თუ რამდენი სიცრუე იყო იმათ სიტყვებში, ვინც ქალის განათლების წინააღმდეგი იყო და ახლა, როგორც ცნობილია, ამ ქალების წყალობით ქალთა განათლების საქმე უდაოდ მოგებულა...

.....Дело прочно,

Когда под ним струится кровь!

აქამდე ვინ არ იცოდა, თუ რამდენი ჭეშმარიტი გმრობა უნდა გამოეჩინათ ამ ქალებს სამშობლოს წინაშე, რომ თავიანთი ვალი მოეხადათ ბრძოლის ველზე და ჰოსპიტალში... შეიძლებოდა გვეფიქრა, რომ ქალი, რომელიც უანგაროდ წირავდა ჯანმრთელობასა და სიცოცხლეს დაჭრილების ტანჯვის შემსუბუქებას, უკიდურეს შემთხვევაში, შეურაცხყოფისაგან, ცილისწამებისაგან და სიცრუისაგან მაინც იქნებოდა

დაზღვეული. ქალი ხომ ფულისათვის არ მიდიოდა ომში, რა უნდა მიეცა მისთვის წითელ ჯვარს? არც დიდებისათვის მიდიოდა, რადგან ყველა უცნობი დარჩა, არც ჯილდოსათვის, რადგან ჯილდო რაც სჭირდებოდა და მიუწვდომელიც იყო მისთვის... მაშ რა მიიღეს მათ?

წაიკითხეთ „ობროზის“ დღევანდელ ნომერში უბედური კ. ს. ნეკრასოვის წერილი, რომელიც გადმოვბეჭდეთ „მოსკოვსკი ობოზრენიედან“ და თქვენ დაინახავთ, თუ რამდენი სიმწარის გადატანა მოუხდათ ამ ქალებს და რა ადამიანებთან ჰქონდათ საქმე!..

ხედავდე ყოველდღე თავგანწირულ ქალიშვილს, დახრილს დაჭრილი ჯარისკაცების სასიკვდილო სარეცელზე, ხედავდე რამდენი ზნეობრივი ტანჯვის გადატანა უხდებოდათ მათ ამ ჯარისკაცთა ტანჯვის ყურების დროს, რომელთა დანახვაზე ამ სტრიქონების ავტორს, მამაკაცს და ისიც ჯანმრთელ მამაკაცს, დაუკარგავს გრძნობა, ხედავდა ყოველივე ამას, ვამბობ მე და მიეძალო ასეთ ქალიშვილს ეროტიული წინადადებებით, ამისათვის ცოტაა იყო „ემმაკი“, როგორც ამას უბედური ნეკრასოვი ამბობს, – ამისათვის უბრალო ცხოველი უნდა იყო.

და აი როგორი ფორმით წარმოგვიდგებიან ის ადამიანები, რომლებიც ყვიროდნენ ზნეჩვეულებათა გარყვნაზე იმის გამო, რომ ქალი ისწრაფვოდა ესწავლა რამე მხოლოდ იმისათვის, რათა შესაძლებლობა ჰქონოდა კეთილსინდისიერი და უანგარო სამსახური გაეწია რუსი ხალხისათვის!